

CUP-Guanyem: crònica d'una escissió

Roger Palà



Ada Colau i David Fernández amb Arcadi Oliveres en un acte de suport al dret al treball / Foto: PEDRO MATA - FOTOMOVIMIENTO

En la política catalana s'està produint una escissió històrica, profunda i molt rellevant. No l'està patint cap partit polític, i no té a veure, com altres escissions, amb el repartiment de càrrecs, dietes o secretaries generals: **és una escissió ideològica, que s'esdevé en el si d'allò que en el seu dia vam anomenar moviments socials o moviments alternatius**. L'escissió és transversal arreu del país, però té lloc de manera més explícita allà on aquests moviments han tingut sempre més arrelament: Barcelona. Per dir-ho ràpidament i que s'entengui: **és l'escissió entre els partidaris de la 'via Guanyem' i la 'via CUP'**, tot i que els qui defensen l'una o l'altra via no han d'estar pas enquadrats necessàriament en aquestes organitzacions. Alguns mitjans ho han presentat com una batalla entre independentistes i no independentistes. Però el cert és que la cosa va molt més enllà, i la qüestió sobiranista, si bé hi té un pes rellevant, no és ni de bon tros el motiu central del conflicte.

La 'via CUP' connecta amb la manera com tradicionalment han entès la política els moviments socials des de la desfeta de l'esquerra radical al final de la Transició: **prioritzar el treball de base, acumular forces i picar pedra als barris per transformar de baix a dalt**. La 'via CUP' ens diu que hem d'estar alerta i no deixar-nos enlluernar pels focus dels platós, encara que avui dia el discurs de l'esquerra radical sigui més present que mai als mitjans. La 'via CUP' ens diu que primer cal assolir l'hegemonia social i després abordar les institucions, perquè fer aquest pas sense el suport d'un moviment fort que ho acompanyi farà avortar qualsevol transformació real, per la pròpia dinàmica perversa del poder. La candidatura de la CUP al Parlament l'any 2012 va ser un pas en aquest sentit: **David Fernández, Quim Arrufat i Isabel Vallet** són el cavall de Troia del moviment a la Ciutadella, però és el moviment qui en controla les regnes. Ho deien els zapatistes: "Anem lents perquè anem lluny".

Aquesta anàlisi, fins fa poc bastant unànime dins dels moviments socials, d'un quant temps ençà està sent qüestionada per moltes de les persones que en algun moment s'hi havien sentit identificades. Són els partidaris de la 'via Guanyem'. La 'via Guanyem' ens diu que **s'ha obert una finestra d'oportunitat per prendre el poder que, davant dels estralls causats per una crisi econòmica devastadora, seria irresponsable no aprofitar**. El 15-M, on es van constatar les limitacions de les pràctiques movimentistes, va suposar un punt d'inflexió i un canvi de xip. La 'via Guanyem' vol accelerar els tempos, aposta per modular un discurs que fugi dels tics pamfletaris de l'esquerra i, cosa inèdita, avala una estratègia en clau de front popular. L'aliança amb formacions com ICV o EUiA ha esdevingut vàlida en el context actual, sempre que el moviment pugui ostentar l'hegemonia de l'artefacte electoral que en resulti. Això és possible bàsicament gràcies al lideratge mediàtic d'activistes sorgits del seu si: en el cas de Barcelona, **Ada Colau**.

La CUP? "Sectaris!". Guanyem? "Reformistes!"

Els últims mesos, arran de les desavinences entre la CUP de Barcelona i els impulsors de la candidatura de Guanyem (ara rebatejada com a Barcelona en Comú), la topada entre partidaris de l'una i l'altra estratègia ha esdevingut especialment visible. Com sempre que hi ha un conflicte obert, les simplificacions han estat a l'ordre del dia. Per alguns partidaris de la 'via Guanyem', la CUP és una organització irresponsable i sectària, incapaç de compartir espai amb altres projectes i amb una por infantil de fer "política de veritat". Els menys afins al sobiranisme en el si de la 'via Guanyem' hi afegeixen, tot arrufant el nas: **"Aquests de la CUP, molt atacar ICV i Podem i, en canvi, a les primeres de canvi abracen Artur Mas"**. Pels partidaris de la 'via CUP', en canvi, Guanyem són una colla de petitburgesos i professors d'universitat (o pitjor encara: politòlegs) venuts al reformisme ecosocialista. Els mouen, bàsicament, les ganes d'assolir la parcel·la de poder que els pertocaria generacionalment si els diplodocus de la Transició no seguissin copant tots els llocs de poder. Els qui prioritzen més el debat nacional en el si de la 'via CUP' hi afegeixen, arquejant la cella: **"Aquests de Guanyem van posar tots els 'peròs' a la candidatura de la CUP al Parlament, i ara a les primeres de canvi s'alien amb Podem i Iniciativa... Sort que la independència no era important!"**.



Ada Colau / Foto: JORDI BORRÀS

La 'Via Guanyem': tota la carn a la graella electoral

En realitat, tot és bastant més complex que aquesta caricatura. Tant la 'via CUP' com la 'via Guanyem' presenten aspectes qüestionables. Els de la 'via CUP' tenen raó quan retreuen als de la 'via Guanyem' que sense un moviment fort al carrer, que tensioni i sigui hegemònic, serà difícil fer polítiques realment transformadores. **I, posant tota la carn a la graella electoral, corres el risc de desactivar el carrer.** A propòsit de tot això, cal tenir en compte que els ajuntaments no són institucions amb capacitat d'implementar canvis radicals de forma dràstica. Serà difícil, doncs, que es percebin grans avanços. Per no dir que la campanya mediàtica dels primers 100 dies d'un ajuntament governat per Guanyem deixarà en anècdota el Dragon Khan del tripartit. Estan **Ada Colau** i companyia preparats per afrontar-ho? A més, el teòric procés de confluència ha acabat assemblant-se molt a una aliança de cinc partits, cosa que també ha generat cert desencís, especialment en aquells que veien amb il·lusió Guanyem si la CUP s'hi integrava. Hi ha moltes possibilitats que tot se'n vagi en orris a les primeres de canvi si l'experiment fracassa. Un petit detall: **algú ha pensat què passa si Guanyem no guanya?**



David Fernàndez / Foto: JORDI BORRÀS

La 'via CUP': sortir de la zona de confort

Al mateix temps, els partidaris de la 'via Guanyem' tenen raó quan retreuen als de la 'via CUP' que el llenguatge i les dinàmiques clàssiques de l'esquerra radical són poc útils a l'hora d'eixamplar la base social. **El purisme ideològic permet dormir tranquil a les nits, però no serveix per avançar en la construcció de majories.** En aquest sentit, els partidaris de la 'via CUP' arriegen poc i són feliços conservant verge el seu petit vedat. Té un punt contradictori, perquè a la CUP, fins ara, li ha anat bé quan s'ha atrevit a sortir -ni que fos tímidament- de la zona de confort. Abans del 2012, presentar-se al Parlament era un anatema. L'experiment amb **David Fernàndez**, però, va ser tot un èxit. El 2014, en canvi, van decidir no personar-se en la convocatòria al Parlament Europeu, i això va deixar més marge de maniobra a Podem per desplegar la seva proposta. **És cert que Podem va treure vots en llocs on la CUP no n'ha tret mai, però també ho és que la CUP hauria de preguntar-se per què no treu vots on Podem sí en va treure.** Amb Guanyem s'ha imposat de nou una opció conservadora. No integrar-s'hi és legítim, però pot generar un fenomen similar al de les europees a escala municipal. El mercat de vot contestatari existeix, i si no hi ha la CUP, algú altre ho pescarà, i més si els 'cupaires' no troben un candidat per Barcelona amb tirada mediàtica i disposat a competir amb **Colau**.

Prendre el poder per transformar la realitat o transformar la realitat per prendre el poder. **Guanyar per capgirar, o capgirar per guanyar.** A hores d'ara, l'escissió ja és irreparable. Cal començar a verbalitzar-ho i assumir-ho, com a primer pas cap a trobar fórmules que permetin superar un escenari estancat i que no fa bé a ningú. **A Catalunya s'estan configurant dos espais polítics a l'esquerra de l'esquerra**, hereus de les lluites dels anys noranta i de la primera dècada dels 2000: un de nítidament rupturista i molt vinculat a les dinàmiques de l'esquerra radical clàssica, i un altre de més plural, partidari d'establir fronts amplis que incloguin sectors rupturistes però també socialdemòcrates. Tots dos mesuraran les seves forces separatament durant aquest 2015, el 24-M i

potser també el 27-S. **La clau és que aquests dos espais tinguin l'habilitat de consolidar-se sense torpedinar-se, créixer sense canibalitzar-se, i cerquin consensos 'a posteriori', en ajuntaments i parlaments.** Uns punts de trobada que, si es tracta de decantar majories, probablement no s'hauran de limitar a aquests dos mons, sinó que, vista la fragmentació del panorama català, hauran d'implicar un ventall encara més ampli de propostes. Incloent-hi, és clar, ERC, que, segons les enquestes, pot esdevenir el partit majoritari de l'esquerra a Catalunya, per molta urticària que això generi a determinats sectors de l'esquerra "de debò".

Si això no passa, l'alternativa ja la coneixem de fa anys. **Es diu Convergència i Unió.**